

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-04

Ontwikkelingsraad

Nr. 260

**BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 mei 2023

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Buitenlandse Zaken
Ontwikkelingssamenwerking van 4 mei 2023.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.N.A.J. Schreinemacher

VERSLAG RAAD BUITENLANDSE ZAKEN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING VAN 4 MEI 2023

Introductie

Op 4 mei jl. vond de Raad Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking (RBZ-OS) plaats in Brussel. De Raad sprak over de hervorming van multilaterale ontwikkelingsbanken en met de Secretaris-Generaal van UNCTAD over de wereldwijde gevolgen van de Russische agressie tegen Oekraïne. Daarnaast is er onder *Current Affairs* gesproken over Oekraïne, Soedan en Afghanistan. Verder werden de EU-CELAC Top en het Post-Cotonou Verdrag opgebracht en vond voorafgaand aan de Raad een informele bespreking met de president van de Europese Investeringsbank plaats.

De Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de Europese Unie nam namens Nederland deel aan deze Raad.

Hervorming multilaterale ontwikkelingsbanken

De Raad sprak over hervormingen die nodig zijn voor het vergroten van de financiële slagkracht van multilaterale ontwikkelingsbanken en versterking van de internationale financiële architectuur voor ontwikkeling. Al voor de COVID-19 pandemie was het tekort aan financiering voor het behalen van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) en de klimaatdoelen groot. Onder meer door de pandemie en de economische gevolgen daarvan, verdere financieringsnoden als gevolg van klimaatverandering en de wereldwijde impact van de Russische agressieoorlog in Oekraïne is dit financieringsgat groter geworden. Bij verschillende aankomende toppen zal dit onderwerp op de agenda staan: de door Frankrijk georganiseerde *Summit for a New Global Financial Pact* op 22 en 23 juni, de G20 Top op 9 en 10 september 2023, *Sustainable Development Goals* (SDG) Top op 18 en 19 september 2023 en de jaarvergadering van de Wereldbank in oktober 2023.

Om de samenwerking tussen de RBZ-OS en de Raad Economische en Financiële Zaken (ECOFIN) ter versterken op dit onderwerp, vond de discussie plaats in aanwezigheid van zowel de Europees Commissaris voor Internationale Partnerschappen Jutta Urpilainen als haar collega Europees Commissaris voor Economie Paolo Gentiloni.

De lidstaten onderschreven breed het belang van hervormingen van de multilaterale ontwikkelingsbanken, met focus op armoedebestrijding in samenhang met mondiale uitdagingen, zoals de klimaatcrisis. Sommige lidstaten, waaronder Nederland, onderstreepten in dat verband het belang van een effectief gebruik van de huidige kapitaalbasis van de banken, met als doel een zo groot mogelijke ontwikkelingsimpact. Verschillende lidstaten gaven aan dat financiering voor middeninkomenslanden niet ten koste moet gaan van financiering voor lage-inkomenslanden. Er was overeenstemming onder lidstaten over de wenselijkheid om als EU gezamenlijk op te trekken in de discussies die in internationale fora over dit onderwerp plaatsvinden en daarbij de samenwerking te zoeken tussen de ECOFIN Raad en de RBZ-OS.

Wereldwijde gevolgen van de Russische agressie tegen Oekraïne

Rebeca Grynspan, Secretaris-Generaal (SG) van de *United Nations Conference on Trade and Development* (UNCTAD), sprak met de Raad over de invloed van de Russische oorlog op ontwikkelingslanden. De oorlog heeft, net als de COVID-19 pandemie en de klimaatcrisis, negatieve

gevolgen voor de mondiale voedselzekerheid die vooral op de armste landen drukt. Grynspan benadrukte in dit verband het belang van de *Solidarity Lanes* en het *Black Sea Grain Initiative* (BSGI). De inzet van UNCTAD is er op gericht het BSGI te verlengen om zo graan- en mestprijzen te doen laten zakken en het exportvolume via de Zwarte Zee te vergroten; *Solidarity Lanes* zijn voor sommige producten immers (te) duur.

SG UNCTAD vroeg daarnaast aandacht voor het feit dat 54 landen in *debt distress* zijn of een hoog risico daarop hebben, wat hun fiscale ruimte en dus mogelijkheid om externe schokken, zoals de recente op het gebied van voedselzekerheid, op te vangen. Ten slotte benadrukte zij ook vanuit het oogpunt van voedselzekerheid het belang van het vergroten van de beschikbare ontwikkelingsfinanciering door hervormingen van de multilaterale ontwikkelingsbanken en het vergroten van private investeringen.

De lidstaten bedankten SG UNCTAD voor het belangrijke werk omtrent het BSGI en benadrukten ook de oorzaak van de problemen, de Russische agressie, goed voor ogen te blijven houden. BSGI functioneerde zoals beoogd, totdat Rusland de medewerking opschortte. Hoewel er brede steun is voor de *Solidarity Lanes* omwille van wereldwijde voedselzekerheid, gaven enkele lidstaten ook te kennen dat een deel van de producten die via *Solidarity Lanes* zijn getransporteerd op de Centraal-Europese markten zijn gebleven. SG UNCTAD vervolgde na de bijeenkomst met de Raad direct haar weg richting Moskou om daar te spreken over de verlenging van het BSGI.

Voornoemde bespreking maakt duidelijk dat naast de in het stappenplan mondiale voedselzekerheid¹ benoemde inzet er een breed scala aan maatregelen is genomen om de impact van de Russische agressie op voedselzekerheid in lage- en middeninkomenslanden te mitigeren. In lijn met de motie-Hammelburg² speelt Nederland hierin zowel bilateraal als EU-verband een actieve rol. Dit betreft maatregelen om de export van Oekraïense producten te vergemakkelijken via *Solidarity Lanes* en het BSGI. In EU-verband wordt hierbij opnieuw bezien hoe de doorvoer van graanproducten via de *Solidarity Lanes* naar landen buiten de EU kan worden gestimuleerd. Het kabinet spreekt zich, waar opportuun, uit tegen handelsbeperkende maatregelen van landen, met name voedselexporterende landen, die een negatief effect kunnen hebben op beschikbaarheid en prijsvorming voor handelsstromen die de voedselzekerheid raken. In bredere zin kan ten aanzien van de inzet van handelsinstrumenten worden opgemerkt dat de EU een aantal preferentiële regelingen voor toegang tot de Europese interne markt kent, zoals het Algemeen Preferentieel Stelsel dat momenteel wordt heronderhandeld.³

Current Affairs

Oekraïne

Lidstaten waren unaniem in het onderstrepen van het belang van steun aan Oekraïne, zowel op militair- als op economisch terrein. Zij benadrukten het belang van inzet op vroeg herstel en wederopbouw waar het nu al mogelijk is. Daarnaast riepen verschillende lidstaten op tot verbeterde en diepgaandere coördinatie, onvoorwaardelijke steun aan Oekraïne voor zolang als nodig is en het betrekken van de private sector

¹ Kamerstuk 33 625, nr. 341.

² Kamerstuk 21 501-02, nr. 2617.

³ Kamerstuk 22 112, nr. 3593.

bij de herstel- en wederopbouwopgave, alsook de kansen en obstakels die met dat laatste gepaard gaan. Dit zijn ook voor Nederland wezenlijke onderwerpen richting de aanstaande *Ukraine Recovery Conference*, die op 21 en 22 juni plaats zal vinden in Londen. Deze internationale conferentie vormt het vervolg op de gelijknamige conferentie die in juli 2022 in Lugano plaatsvond.

Soedan

De Raad sprak zorg uit over de crisis in Soedan. Er was grote waardering over de geslaagde EU-evacuaties en de samenwerking onderling. Tegelijkertijd uitten de Commissie en lidstaten grote zorgen over het verdere verloop van het conflict. Er werd aandacht gevraagd voor de humanitaire crisis die zich in Soedan en de omliggende landen ontvouwt, de ineenstorting van het humanitair systeem en Soedanezen die het land ontvluchten. Verschillende lidstaten benadrukten de belangrijke rol die de EU speelt in humanitaire inspanningen en ook de wenselijkheid om de geprogrammeerde financiering voor ontwikkelingssamenwerking in de Hoorn van Afrika in te zetten voor een humanitaire respons voor Soedan en omliggende landen.

Afghanistan

Lidstaten, waaronder Nederland, vroegen aandacht voor het meest recente besluit van de Taliban om Afghaanse vrouwen te verbieden voor de VN te werken. Hierbij is gepleit voor monitoring en evaluatie van de overeengekomen principiële aanpak om basisnodenhulp «for women by women» te blijven leveren. De Hoge Vertegenwoordiger benadrukte dat VN-evaluaties hierbij leidend zullen zijn. Activiteiten op het gebied van basisnoden moeten kunnen worden blijven uitgevoerd in een «door-vrouwen-voor-vrouwen-benadering» en onder geldende voorwaarden uitgevoerd kunnen blijven worden. Deze voorwaarden zijn: steun dient alleen via multilaterale organisaties of ngo's te worden verstrekt, niet (direct of indirect) via de Taliban; er mag geen inhoudelijke bemoeienis van de Taliban plaatsvinden ten aanzien van beleid, uitvoering en management; en gelijke toegang dient zeker gesteld te zijn voor vrouwen en meisjes. Nederlandse steun aan meisjes en vrouwen via het maatschappelijk middenveld loopt onder deze voorwaarden, zoals ook beschreven in de brief Stand van zaken hulp aan Afghanistan van 7 januari 2022, door.⁴

Overig

EU-CELAC Top in het kader van Global Gateway

In de context van de *Global Gateway* werd kort ingegaan op de EU-CELAC Top (Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten) die op 17 en 18 juli 2023 zal plaatsvinden op niveau van staatshoofden en regeringsleiders in Brussel. De Commissie benadrukte het belang van een stevige investeringsagenda met concrete projecten gericht op *Global Gateway*, die de Commissie en de lidstaten tijdens de EU-CELAC Top kunnen presenteren. De Commissie brengt daartoe momenteel lopende investerings- en ontwikkelingsprojecten in de LAC-regio in kaart. Nederland zal daar ook aan bijdragen en is momenteel bezig met het in kaart brengen van lopende publiek-private investeringen in de LAC-regio.

⁴ Kamerstuk 34 952, nr. 151.

Post-Cotonou Verdrag

Tijdens de Raad werd onder dit agendapunt stilgestaan bij de stand van zaken ten aanzien van de ondertekening van het Post-Cotonou Verdrag. Er is nog geen unaniem besluit genomen over ondertekening van het verdrag. Een groot aantal lidstaten, waaronder Nederland, heeft aangegeven vaart te willen maken met de ondertekening.

Informele bespreking met president EIB

Het informele gesprek met president Werner Hoyer van de Europese Investeringsbank (EIB) ging in op het werk van de EIB buiten de Europese Unie en de betrokkenheid van de Ministers van ontwikkelingssamenwerking daarbij, om de ontwikkelingsimpact van de EIB te vergroten. Hiervoor is brede steun in de Raad en de komende tijd zal verder worden gesproken over hoe dit vorm te geven. De Commissie benadrukte vooral de rol die de EIB kan spelen bij verdere vormgeving van *Global Gateway*. Ook werd gesproken over de belangrijke rol die de EIB speelt in de steun aan Oekraïne en de noodzaak die er is om daarbij oog te hebben voor het management van financiële risico's die een oorlogssituatie met zich meebrengt en hoe in die omstandigheden de EIB zijn belangrijke werk in Oekraïne kan uitvoeren.